

Яр Чаллы – минем шәһәр!

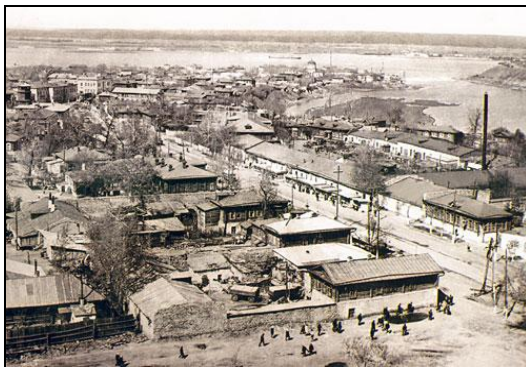
Башкарды: Вальдю М.Ш.

Яр Чаллы шәһәре



Яр Чаллы - бай тарихлы шәһәр.

- Археологик казылмалар күрсәткәнчә, бу төбәктәге беренче авылларга бронза чорында, безнең эрага кадәр III меңьеллык урталарында бура кабиләләре нигез салган.
- 1626 нчы елда Яр Чаллы авылы төзелгән.
- Беренче язма истәлекләр шактый соңгы чорга туры килә. Бәхши Иманның 1680 елгы «Жәгъфәр тарихы» исемле болгар елъязмалары җыентыгында Яр Чаллы шәһәренә Кол Галинең («Кыйссаи Йосыф» поэмасы авторы) әтисе мулла Мирхаҗи Нәккар инициативасы буенча 1172 елда нигез салынуы (1 том, 317 бит) һәм аның XIV-XV гасырларда Болгар ханлыгындагы эре болгар шәһәренә һәм Яр үзәгенә әверелүе турында әйтелә.
- 1626 елда нигез салынган авыл башта Чаллыбаш (Чалнинский починок), соңрак Яр буе (Береговые, Бережные) һәм ниһаять, Яр Чаллы исемен йөртә башлый.



Яр Чаллы шәһәре



Бүгөн Яр Чаллы шәһәре күп функцияле үзәк: сәнәгатьле, мәдәниятле, фәнни, икътисади.

■ **Аралык:**

Мәскәү	1100 км
Лондон	3800 км
Париж	3199 км
Токио	5864 км
Нью-Йорк	11479 км

■ **Халык саны** ~ 600 тыс. чел.

■ **Шәһәр мәйданы** 171,03 кв.км.

■ **Уртача температура:**

Жәен	от + 17 до +25 °С
Кышын	от - 15 до -25 °С

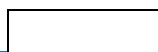


Яр Чаллы – сәнәгать үзәге.

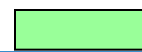


Предприятияләр:

- ОАО «КАМАЗ»
- ОАО «Татнефть»
- ОАО «Нижнекамскнефтехим»
- ОАО «Нижнекамскшина»
- «Алабуга» махсус икътисади зонасы



Чулман буге регионына керми
(23,2%)



Чулман буге регионы (76,8%)

Яр Чаллы шәһәре



Яр Чаллының транспорт инфраструктурасы.

- **Тимер юл транспорты:** Куйбышев тимер юлы вәкиллегең Татарстан Республикасындагы ОАО «РЖД» филиалы.
- **Автомобиль юллары:** М7 Федераль трассасы уза.
- **Чулман елгасы пароходчылыгы:** Чулман елгасы буенда эре елга порты урнашкан.
- **Бегишево халыкара аэропорты.**
- **Шәһәр автотранспорты**– автобуслар һәм трамвайлар.



ОТКРЫТОЕ АКЦИОНЕРНОЕ ОБЩЕСТВО
«РОССИЙСКИЕ ЖЕЛЕЗНЫЕ ДОРОГИ»



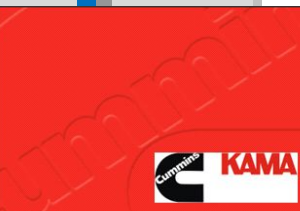
ОАО «КАМАЗ» белән берлектә эшләүче предприятияләр.



ООО «ЦФ КАМА»

«ZF-Кама»

Передача коробокларын житештерү.



ЗАО «КАММИНЗ КАМА»

Cummins KAMA

двигательләр житештерү.



ООО «KNORP-БРЕМЗЕ КАМА»

Knorr - Bremze KAMA

Тормоз механизмнарын чыгару.



ООО «Федерал Могул Набережные Челны»

Federal-Mogul Corporation

детальләр чыгару.



ОАО «КАМАЗ» белән берлектә эшләүче предприятиялар.



ООО «ФУЗО КАМАЗ Тракс Рус»
«Fuso Kamaz Trucks Rus»
«FUSO CANTER» автомобильләрен
жыю.



Mercedes-Benz

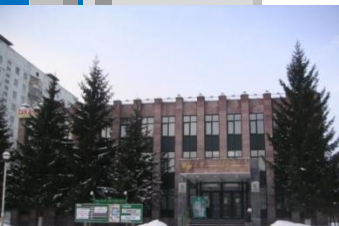
**ООО «Мерседес-Бенц Тракс
Восток»**
«Mercedes-Benz Trucks Vostok»
«MB Actros» автомобильләрен жыю.



Жиңел машиналар житештерү.



Яр Чаллы – мәдәниятле шәһәр.



- Чаллы Татар дәүләт драма театры
- 1990 елның 21 декабрендә, «Энергетик» мәдәният сараенда Чаллы тарихында беренче мәртәбә шәһәрдә оешкан һөнәри труппа Рабит Батулла әсәре буенча Фаил Ибраһимов куйган «Күбәләк булып жаның кайтыр» спектаклен уйный. Бу көн Чаллы татар дәүләт драма театрының туган көне дип исәпләнә.



- Бүген труппаның нигезен үз эшләренә осталары, һөнәрмәнд танылган артистлар тәшкил итә. Алар арасында өч Татарстанның халык артисты, алты Татарстанның атказанган артисты, бер Татарстанның атказанган сәнгать эшлеклесе, ике Татарстанның атказанган мәдәният хезмәткәре бар. Аларга белән иңгә-иң куеп, бар булганнарын иҗатка биреп яшьләр дә эшли. Труппада М.Жәлил исемәндәге премиянең ике лауреаты, Д. Сираҗиев исемәндәге премиянең ике лауреаты исәпләнә.



- Балалар һәм яшьләр иҗаты шәһәр сарае
- «КамАЗ» мәдәният йорты
- «Энергетик» мәдәният сарае
- Яр Чаллы Орган залы
- «Мастеровые» рус драма театры
- «Айгөл» циркы



- Чаллы дәүләт курчак театры
- Чаллы шәһәр тарихы музейе
- Сара Садыкова исемәндәге концертлар залы

Яр Чаллы шәһәре



Яр Чаллы – спорт сөюче шәһәр.



- 120 мең чаллылы физик культура һәм спорт белән шөгыльләнә (76 спорт төре).



- 17 балалар һәм яшүсмерләр, олимпия резервындагы махсус мәктәпләр эшлиләр. Бу мәктәпләрдә 28 спорт төре үсеш ала, шөгыльләнүчеләр саны 11796 житә.



- «КАМАЗ-МАСТЕР» командасы – шәһәребезнең горурлыгы. Ул «Дакар» автоярышларында лауреат кына түгел, ә рекордсменнарның берсе дә әле.



- 856 спорт корылмасы бүгенге көндә эшләп килә.



КАМАЗ – Мастер спортсменнары – бөтендөнья «Дакар» автораллида ун тапкыр жиңу яулаган спортсменнар.



Яр Чаллы шәһәре



Яр Чаллы “Иң яхшы муниципаль мәгариф” исемен алган шәһәр.



- 2006 ел –II дәрәжәдәге диплом.



- 2007 ел –I дәрәжәдәге диплом.



- 2008 елда Яр Чаллы шәһәре «Россия милләте» ордены белән бүләкләнә.

Яр Чаллыга рэхим итегез!

